

2.2 Reforma institucional

Unes institucions obertes als valors del segle XXI

*el canvi
segur*

Resum executiu

Al llarg del segle XXI han emergit nous valors ciutadans com la transparència o la participació pública que han de ser incorporats a l'entramat institucional i fins i tot a la seva pròpia arquitectura. Tot això en un context de crisi econòmica, en la qual els ciutadans que la sofreixen en major mesura precisen de serveis públics prestats de forma eficient per les administracions més properes a ells.

Les reformes legislatives dutes a terme en els últims anys, lluny d'avançar en el model d'Estat configurat a partir de la Constitució del 1978, i en contra dels principis que la mateixa pretenia garantir, han pretès una recentralització i una volta als esquemes de l'Estat tutor de les administracions territorials. Ha arribat el moment de procedir a una profunda reforma de l'arquitectura institucional i, en primer terme, de la pròpia Constitució, per convertir a Espanya en un autèntic Estat Federal on tots els territoris, amb les seves pròpies particularitats, trobin acomodament. Així mateix, el Senat s'ha de convertir en una Cambra territorial, on totes les autonomies tinguin un pes similar, circumstància que seria molt beneficiosa per les a Illes Balears. Pel que fa a l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears del 2007, molts dels seus preceptes encara no han estat posats en pràctica i adoptats en la realitat quotidiana de les administracions. En aquest àmbit cal prestar especial atenció al traspàs de competències als Consells Insulars. Aquesta descentralització administrativa ha d'assegurar la proximitat dels serveis públics als ciutadans, especialment els serveis socials.

Pel que fa a l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears del 2007, molts dels seus preceptes encara no han estat posats en pràctica i adop-

tats en la realitat quotidiana de les administracions. En aquest àmbit cal prestar especial atenció al traspàs de competències als Consells Insulars. Aquesta descentralització administrativa ha d'assegurar la proximitat dels serveis públics als ciutadans, especialment els serveis socials.

D'altra banda, resulta imprescindible el reforç de l'autonomia i independència dels òrgans consultius i de control. La definitiva implantació del Síndic de Greuges es converteix en un objectiu inajornable. Així mateix, el Parlament de les Illes Balears ha de registrar en el seu Reglament canvis profunds amb la finalitat de propiciar la proximitat de la cambra legislativa balear a la ciutadania i, al mateix temps, recuperar el paper de veritable centre del debat polític en la nostra Comunitat Autònoma i un autèntic i eficaç instrument de control de l'acció del Govern.

En aquest avanç per dotar de més democràcia i més participació popular en les institucions, es proposen les següents iniciatives:

1. L'engegada d'una reforma constitucional, amb reconeixement de l'Estat espanyol com a Estat Federal i de les nacionalitats i regions que ho integren.

2. La conversió del Senat en una institució federal.

3. Constituir, des de les renovades institucions emergents de les eleccions de maig del 2015 i en un termini màxim de cent dies, la Comissió Mixta de transferències Govern-Consell per concretar el mapa de les transferències de les funcions i serveis de les competències pròpies dels Consells Insulars que es relacionen a l'article 70 de l'Estatut d'Autonomia.

4. Completar el disseny institucional que configura l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears del 2007, complint tots els seus preceptes, especialment el traspàs de les funcions i serveis de les matèries que són competències pròpies dels Consells Insulars (les de l'article 70) i possibilitant l'assumpció de la gestió d'algunes altres que, com la de recursos hídrics, per la seva naturalesa s'haurien de gestionar per les administracions que governen cada una de les illes.

5. La Conferència de Presidents es convertirà en una de les peces decisives per engegar la distribució competencial descrita per l'últim legislador estatutari.

6. Es garantirà la posada en marxa del Síndic de Greuges, institució la missió de la qual serà la protecció i defensa dels drets fonamentals i de les llibertats públiques del ciutadà, així com pel control de la Comunitat autònoma de les Illes Balears.

7. La major part de les preguntes orals en el Ple del Parlament seran a càrrec de l'oposició al Govern.

8. Serà obligatòria la compareixença en Ple del President del Govern o dels consellers quan sigui sol·licitada per un nombre mínim de signatures de diputats que, en qualsevol cas, serà inferior a la majoria absoluta.

9. Serà obligatòria la constitució de comissions de recerca quan sigui sol·licitada per més d'un grup parlamentari, tingui o no la majoria absoluta de la Càmera.

10. S'introduirà la instauració de tribunals administratius específics en matèria de contractació del sector públic que el seu objectiu seria garantir una resposta adequada i eficaç en el control dels aspectes jurídics en aquest àmbit.

11. Posada en marxa de la llei reguladora del Consell de Justícia de les Illes Balears amb la finalitat de garantir una veu pròpia que garanteixi que les necessitats en justícia es veuran satisfetes.

12. Reforçarem la participació ciutadana a través del tercer sector i dels governs locals mitjançant pressupostos participatius i noves fórmules de participació en els plens municipals.

13. Els ciutadans han de ser considerats com a co-dissenyadors de les polítiques i els serveis públics i hauran de participar en la presa de decisions relatives a canvis urbanístics, inversions, impostos i taxes i alienació de patrimoni públic.

14. Es durà a terme una regulació dels referèndums consultius i decisoris.

15. S'ha d'aprofitar qualsevol procés d'eleccions per realitzar les consultes sol·licitades per la ciutadania, sent la quantitat suficient de signatures per recollir aquesta consulta el 20 % dels electors.

16. Haurà de ser ratificat, mitjançant consulta popular, qualsevol nova despesa pública d'un import superior al 10% del pressupost anual de la institució, quan aquest últim tingui un volum superior als 500 milions d'euros.

17. El ciutadà tindrà dret al fet que se li lliuri el llistat històric de qualsevol entitat o persona a la qual se li hagi adjudicat obra, concessió, gestió o activitat pagada amb diners públics.

18. Un nou model audiovisual públic. Canviarem els mitjans audiovisuals públics a Balears, valorant la continuïtat de l'actual Ens i la substitució per un nou model, basat en la garantia del dret a la informació veraç i plural, arrelat a un territori insular i discontinu i en la cultura i llengua pròpia, amb un Consell audiovisual independent.

Unes institucions obertes als valors del segle XXI

Al llarg del segle XXI han emergit nous valors ciutadans com la transparència o la participació pública que han de ser incorporats a l'entramat institucional i fins a en la seva pròpia arquitectura. Tot això en un context de crisi econòmica, en la qual els ciutadans que la sofreixen en major mesura precisen de serveis públics prestats de forma eficient per les administracions més properes a ells.

Actualment és imprescindible una reflexió profunda sobre la nostra arquitectura institucional. Les reformes legislatives dutes a terme en els últims anys, lluny d'avançar en el model d'Estat configurat a partir de la Constitució de 1978, i en contra dels principis que la mateixa pretenia garantir, han pretès una recentralització que, d'una part, ha determinat la major tensió territorial que es recorda (que s'ha visualitzat especialment a Catalunya) i de l'altra, una volta als esquemes de l'Estat tutor de les administracions territorials, disminuint la capacitat decisòria i de prestació de serveis d'aquestes, especialment dels ajuntaments.

Al llarg del segle XXI han emergit nous valors ciutadans com la transparència o la participació pública que han de ser incorporats a l'entramat institucional i fins a en la seva pròpia arquitectura. Tot això en un context de crisi econòmica, en la qual els ciutadans que la sofreixen en major mesura precisen de serveis públics prestats de forma eficient per les administracions més properes a ells.

En el cas balear aquesta mateixa arquitectura està fins i tot per concloure o almenys a aplicar tota la legislació primària ja existent com és el cas de les competències que han de ser plenament exercides pels consells insulars. Pel seu costat, el propi Parlament de les Illes Balears precisa d'urgència una renovació del seu Reglament per garantir que es compleixen escrupolosament els objectius d'una cambra legislativa amb funcions de control al Govern.

És per això que cal dissenyar un horitzó de reformes de textos legals tant en l'àmbit estatal com en l'autonòmic per configurar un nou model institucional modern, just i eficaç.

Espanya, Estat federal

Pel que fa a l'arquitectura de nivell estatal, l'àmbit territorial apareix com el més necessitat de reformes. En efecte, la Constitució de 1978, a causa de la situació política del moment històric, solament va deixar entreber-

tes les portes del disseny territorial i gairebé quaranta anys després, es fa imprescindible redefinir i marcar uns objectius territorials clars, diàfans i participats en els quals trobin acomodament polític i institucional tots i cadascun dels territoris d'Espanya. Aquesta nova configuració de l'organització institucional territorial espanyola ha d'estar emmarcada en les referències d'un Estat federal.

Sota aquest prisma global, el PSIB-PSOE promourà les següents iniciatives de reforma institucional per a l'Estat espanyol:

- La reforma constitucional en sentit federal, amb reconeixement de l'Estat espanyol com a Estat Federal i de les nacionalitats i regions que ho integren.
- La conversió del Senat en una institució federal. Aquesta transformació és particularment interessant per les Illes Balears a causa que – a causa del seu pes demogràfic - la seva presència al Congrés dels Diputats, on preval la proporcionalitat en diversos graus, sempre serà reduïda i, per tant, la seva veu no tindrà l'audiència necessària. Per això, en una Cambra alta de trobada entre territoris, en la qual les regions i nacionalitats estiguin representades en termes i volums semblants (o amb diferències menors, tal com ocorre en el Senat alemany) la veu de les Illes sempre tindrà més ressò. En conseqüència, la supressió del Senat, exposada des d'algunes esferes, seria una mala notícia per a les Illes Balears.
- La reforma del Títol VIII, amb reconeixement constitucional del model territorial i amb establiment específic de la distribució competencial.
- La revisió de la regulació provincial i insular i la reforma local aprovada durant la legislatura 2011 / 2015.
- La regulació del finançament autonòmic en la Constitució i en la legislació vigent.
- La descentralització del poder judicial i l'assumpció de competències d'empara constitucional, per part dels TSJ, amb caràcter previ al TC, donat el bloqueig actual de l'alt Tribunal.
- La reforma del Tribunal Constitucional i altres institucions de l'Estat connectades amb les comunitats autònomes.
- Reforma del procediment vigent per a la reforma constitucional.
- L'Estat, amb presència de primer nivell en tot el territori, ha de desplegar les seves institucions – Agències, Instituts, etc...- en les diferents comunitats autònomes, tal com la Unió Europea fa amb els països socis

El Govern de les Illes Balears i els de cada illa

La reforma de 2007 de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears (EAIB) ha suposat un important enfortiment de la posició dels consells insulars i és, sens dubte, un pas decidit en la concreció del model de descentralització del poder executiu en el si de la Comunitat Autònoma emmarcat en el que s'ha convingut a anomenar el "federalisme intern". Els consells insulars són avui peces bàsiques de l'ordre institucional balear.

Des de la reforma del 2007, són els titulars de les competències que el propi Estatut els reconeix com a pròpies en l'article 70 ja que les competències s'assumeixen directament per disposició de l'EAIB i no a través del decret de traspàs. En altres àmbits importants com la potestat

reglamentària, els consells insulars ostenten la titularitat i l'exercici de la competència de forma simultània sense haver d'esperar al decret de traspàs esmentat. D'altra banda, la potestat reglamentària del Govern en aquestes competències es limita a establir els principis generals sobre la matèria, capacitat que no pot estendre's a una regulació completa i exhaustiva. L'Estatut del 2007, per tant, obre les portes de bat a bat a una àmplia operació de descentralització política i de gestió en l'entramat institucional de les Illes Balears.

No obstant això, vuit anys després de la reforma estatutària, encara no s'ha culminat en la pràctica l'assumpció total de les competències descrites. Amb la finalitat de donar l'impuls constitucional definitiu, els socialistes prendrem les següents iniciatives:

- Constituir, des de les renovades institucions emergents de les eleccions de maig del 2015 i en un termini màxim de cent dies, la Comissió Mixta de transferències Govern-Consell per concretar el mapa de les transferències de les funcions i serveis de les competències pròpies dels Consells Insulars que es relacionen a l'article 70 de l'Estatut d'Autonomia.
- Transferir als Consells Insulars la totalitat dels recursos de turisme per a la seva gestió i possibilitar l'assumpció de la gestió d'algunes altres que, com la de recursos hídrics, per la seva naturalesa s'haurien de gestionar per les administracions que governen cada una de les illes. A l'empara de l'article 71 de l'Estatut d'Autonomia, els Consells Insulars podran assumir la funció executiva i la gestió dels recursos i aprofitament hidràulics, canals i regadius, règim general d'aigües, aigües termals i minerals i subterrànies amb la íntegra gestió de recursos econòmics generats per aquest concepte. Els Consells Insulars que assumeixin la gestió d'aquesta matèria elaboraran els plans hidrològics insulars.
- En paral·lel, en el Parlament de les Illes Balears es constituirà la Comissió General de Consells Insulars que, amb caràcter permanent, analitzarà, debatrà i dirimirà, tots els aspectes legislatius que es deriven de les relacions entre els consells insulars i el Govern.

És evident que les modificacions normatives, sent un aspecte determinant, no són suficients per donar per resolta la qüestió del disseny institucional de la Comunitat Autònoma. Per a això es requerirà, a més, dosis ingents d'enteniment polític. Les reformes resultants per a l'enfortiment dels Consells no poden implicar el debilitament del Govern. Durant la passada legislatura, en la qual el Govern Antich va iniciar el procés de traspàs de competències als consells segons l'acord estatutari, es va encunyar el principi polític "Govern fort, Consells forts" com a corol·lari del que havia de ser l'escenari resultant de l'operació de descentralització.

Per tal que els Consells Insulars puguin desenvolupar amb efectivitat i eficàcia les competències que els hi corresponen, és imprescindible la redacció d'una nova llei de Consells Insulars, l'actual és prèvia a l'EAI B del 2007, adaptada a les noves fórmules de gestió administrativa, amb l'objectiu de ser la llei de règim jurídica dels Consells Insular, que clarifiqui el seu funcionament d'acord al nou marc competencial estatutari, i que a més simplifiqui l'excessiva burocratització que pateixen en l'actualitat."

Uns consells forts sols ho poden ser des de la independència econòmica, per la qual cosa els traspassos de funcions i serveis des del Govern han de realitzar-se acompanyats del finançament suficient per exercir la competència i prestar el servei als ciutadans amb les màximes garanties d'eficàcia i eficiència. També s'ha de revisar i modificar la Llei de Finançament de Consells Insulars, ja que l'aprovada aquesta legislatura pel PP és del tot insuficient per exercir les competències pròpies amb el màxim de garanties. S'ha de garantir la suficiència financera dels Consells Insulars com a institucions que presten serveis socials i altres serveis bàsics. En aquest sentit, s'ha de revisar i modificar la llei de serveis socials.

El impuls als consells insulars és el resultat de l'aplicació de la proximitat al ciutadà. La proximitat és un dels valors del segle XXI que les institucions han d'assumir com a propi i exercir-ho amb generositat. En certa manera, els consells estan cridats a convertir-se en molts aspectes en "Ajuntament d'Ajuntaments", com s'ha dit en nombroses ocasions. Per això és indispensable que ostentin les competències necessàries per impulsar les necessitats del seu territori i exercir amb efectivitat els serveis que la ciutadania demanda.

Aquesta legislatura s'ha parlat molt de duplicitats de competències entre Consells i Govern, aquest també ha de ser un objectiu quan de fet es donin, però no ha de servir com a excusa per deixar de prestar serveis, que ha estat l'única acció en aquest sentit del PP aquesta legislatura. Per la qual cosa es revisaran tots aquells serveis que avui presta el Govern i que poden ser prestats pels Consells Insulars, i al mateix temps els Consells tornaran a exercir les competències que aquesta legislatura han deixat d'exercir, passant a no ser exercides per cap administració pública.

Durant la legislatura 2012-2015 s'han aprovat lleis i altres instruments normatius tendents a la recentralització de les competències dels Consells Insulars, que caldrà revisar.

Però consells insulars i Govern han d'avançar en paral·lel per adquirir tots dos major fortalesa perquè, perquè les Illes Balears aconsegueixen la seva autèntica plenitud com a nacionalitat, és necessari que la classe política de les quatre illes facin un esforç per inculcar en la consciència col·lectiva la idea d'Illes Balears com a suggestiu projecte en comú.

En ser una de les comunitats autònomes més petites en extensió i demografia, el seu pes en el conjunt de l'Estat és molt limitat, per tant, la seva projecció exterior no es pot parcel·lar si no és en detriment de la fortalesa del conjunt. Les majors cotes d'autogovern, el major pes en el conjunt de l'Estat i en el procés de la Unió Europea són reptes que solament es poden obtenir negociant amb determinació i tenint presència sòlida allí on es prenen les decisions i allí és on ha d'aparèixer la Comunitat Autònoma com a única realitat jurídica política.

De la ponderació entre els principis d'unitat i diversitat – és a dir, entre l'equilibri interinsular i l'autonomia de les institucions insulars – dependrà el bon rumb de la comunitat autònoma. Est segueix sent el principal desafiament per les Illes Balears que planteja la conclusió efectiva del nou ordre institucional establert després de l'última reforma de l'Estatut d'Autonomia.

La Conferència de Presidents

La Conferència de Presidents, integrada pel President de les Illes Balears i pels presidents dels consells insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera (article 74 de l'EAI B) s'ha de convertir en una de les peces decisives per posar en planta la distribució competencial descrita per l'últim legislador estatutari. Per a això cal recordar que un dels dèficits més evidents del sistema autonòmic balear ha estat l'absència d'un marc adequat per mantenir relacions estables i amb contingut – més enllà del contingut merament protocol·lari – entre el president del tot (Comunitat Autònoma) i els presidents de les parts (els consells insulars). En efecte, mentre que en els federalismes actuals les relacions intergovernamentals són fonamentals per a l'eficàcia del sistema polític en el seu conjunt, en la Comunitat Autònoma balear aquestes relacions de màxim nivell no s'han consolidat com seria de desitjar.

En qualsevol cas, la Conferència de Presidents, - sota els principis de cooperació, col·laboració i lleialtat institucional – ha de respondre al descrit en l'EAI B: ser el marc general i permanent de relació, deliberació, participació, formulació de propostes, presa d'acords i intercanvi d'informació entre el Govern de les Illes Balears i els consells insulars de cadascuna de les illes en les matèries d'interès comú.

Per a la institucionalització efectiva d'aquesta Conferència de Presidents es prendran les següents iniciatives:

- Presentació d'un projecte de llei que reguli el seu funcionament.
- Formalització de l'obligatorietat i periodicitat de les convocatòries.
- Imposició de l'obligació d'informar degudament al Parlament de les Illes Balears i als consells insulars sobre els temes tractats i els eventuals acords.
- Contemplar la possibilitat de constitució de Conferències Sectorials no permanents sobre tots aquells assumptes que requereixin coordinació interinsular entre els consellers executius i les conselleries del Govern autonòmic.

Reintroduir l'autèntic debat polític en el Parlament de les Illes Balears

Un dels efectes perniciosos de la política institucional del PP ha estat buidar per complet el contingut polític de les cambres parlamentàries. Han aplicat l'anomenat "rodet" de les seves àmplies majories parlamentàries per furta el debat amb l'oposició. El Govern s'ha limitat a "intervencions d'argumentari" amb clar menyspreu al discurs reivindicatiu dels altres grups parlamentaris. En la qüestió del control al Govern, el PP ha utilitzat tot tipus d'argücies i males maneres parlamentàries per evitar aquest control i, sobretot, per tractar de deslegitimar les crítiques de l'oposició. Aquest menyspreu cap al Parlament també s'ha dut a terme des del Govern per l'insòlit abús antidemocràtic del decret- llei.

Aquest afany per menysvalorar l'activitat parlamentària s'ha manifestat també per una proposta que – a manera de consigna general – el PP intenta aplicar a totes les cambres legislatives autonòmiques: la reducció

del nombre de parlamentaris i la retallada de la seva dedicació, acompanyat d'una disminució de les seves retribucions.

El PSIB-PSOE no pot compartir la frivolitat del PP ni ignorar que l'actual composició del Parlament és fruit d'un complicat joc d'equilibris interinsulars i que la seva alteració suposaria l'obertura d'un agre debat entre illes que els acords polítics dels inicis de l'autonomia balear van saber conjurar. En conseqüència, els socialistes mai donarem el nostre vot a l'alteració d'aquests acords.

D'altra banda, la retribució per la dedicació parlamentària és un assoliment històric de l'esquerra a Espanya. D'aquesta manera es va poder avançar en la qualitat democràtica per evitar que la política parlamentària fos un vedat tancat dels poderosos que no necessitaven d'una retribució perquè els seus ingressos personals i patrimonials eren prou alts com per permetre-li-ho.

Amb aquesta demagògica proposta en temps de dificultats econòmiques, el PP pretén esborrar els avanços aconseguits per l'esquerra perquè qualsevol persona, independentment del seu poder econòmic, pugui exercir com a parlamentari si rep el suport electoral corresponent.

Defensem l'estricta control de les despeses generals del Parlament de les Illes Balears i denunciarem qualsevol dispendi ostentós que tan palès resulta en temps de dificultats econòmiques per a gran part de la població. Però, en paral·lel, defensarem unes retribucions dignes i l'ús apropiat de mitjans, en correspondència a la intensa dedicació dels parlamentaris triats per la ciutadania i que representen la sobirania del poble. La proposta del PP, a més de políticament detestable, és contradictòria amb la seva realitat. Mentre el president Bauzá acomiadava i retallava sous de funcionaris amb el massa conegut argument de l'austeritat, va augmentar considerablement el sou del seu equip de Presidència, la qual cosa li va valer una condemna dels tribunals de justícia.

En qualsevol cas, en el marc de la progressiva transparència, accessibilitat i participació ciutadana que els socialistes impulsarem en totes les institucions, el Parlament de les Illes Balears haurà de modificar el seu Reglament amb la finalitat de propiciar la proximitat de la cambra legislativa balear a la ciutadania i, al mateix temps, recuperar el paper de veritable centre del debat polític en la nostra Comunitat Autònoma i un eficaç instrument de control de l'acció del Govern. En aquest sentit, preparam les següents iniciatives:

- La revisió de l'Estatut del Diputat. Reestructuració del seu règim jurídic i econòmic. Especificar deures i obligacions, especialment en tot el que fa referència a les obligacions d'integritat, transparència i rendició de comptes. Establir mesures encaminades a facilitar la relació directa entre els ciutadans i els seus representants.
- La major part de les preguntes orals en el Ple seran a càrrec de l'oposició al Govern i, en conseqüència, seran limitades les preguntes que puguin formular els grups parlamentaris de la majoria governamental.
- Serà obligatòria la compareixença en Ple del President del Govern o dels consellers quan sigui sol·licitada per un nombre mínim de signatures de diputats que, en qualsevol cas serà inferior a la majoria absoluta.

- Serà obligatòria la constitució de comissions de recerca quan sigui sol·licitada per més d'un grup parlamentari, tingui o no la majoria absoluta de la Cambra.
- La presidència de les comissions de recerca no la podrà ostentar el grup parlamentari del que formi part – o ho hagi fet en el passat – la persona o persones responsables del tema a investigar.
- La Comissió de Peticions es convertirà en una Comissió de Participació en la qual s'arbitraran mecanismes perquè la veu de la ciutadania arribi directament al Parlament
- Es facilitarà la presentació d'iniciatives legislatives populars establint una reducció dels requisits actuals tal com queda detallat al següent apartat del present document, dedicat a la participació pública.
- S'aprovarà una llei autonòmica de reconeixement i suport a les víctimes de la repressió franquista en la qual s'arbitraran els mecanismes per obtenir les ajudes institucionals per a l'exhumació de les fosses així com els instruments econòmics i administratius per a la realització d'aquesta tasca a les famílies i entitats associatives de les víctimes.

La participació ciutadana

Les reformes institucionals i legals han de culminar en l'enfortiment de la participació ciutadana amb la finalitat de donar compliment a un dels valors ciutadans del segle XX, on la participació de la ciutadania no es limita al vot en la convocatòria d'eleccions sinó que comparteix protagonisme en totes les fases de la gestió i decisió política i institucional. En aquest sentit, proposem abandonar la participació de saló i considerar als ciutadans com a co-dissenyadors de les polítiques i els serveis públics. En aquest sentit, a continuació es detallen les reformes institucionals que s'han d'introduir amb les següents iniciatives:

- Unificar en un sol cos normatiu tota la legislació dispersa sobre participació ciutadana existent.
- Reforçar la participació ciutadana a través del tercer sector i dels governs mitjançant pressupostos participatius i noves fórmules de participació. Impulsar una llei de consultes populars.
- Reformar els reglaments parlamentaris per facilitar que els ciutadans participin en el procés legislatiu (regular el paper dels lobbys i organitzacions especialitzades, definir un sistema d'audiència pública per als afectats per les normes, potenciar l'ús de les TIC perquè els ciutadans interactuïn).
- Facilitar les iniciatives legislatives populars: baixant el nombre de signatures exigides i atorgant-los tramitació preferent així com donant veu als seus promotors al Parlament.
- Haurà de ser ratificat mitjançant consulta popular qualsevol nova despesa pública d'un import superior al 10% del pressupost anual de la institució quan aquest últim sigui superior als 500 milions d'euros.
- S'ha d'aprofitar qualsevol procés d'eleccions per realitzar les consultes sol·licitades per la ciutadania, sent la quantitat suficient de signatures per recollir aquesta consulta el 20 % dels electors.
- S'ha de contestar pel governant de forma clara i fefaent a qualsevol pregunta que vagi avalada per la signatura del 1% dels electors.

- Establir el compromís de transparència dels pactes post electorals i de govern ja sigui en coalició de partits o amb suports parlamentaris. Si escau s'establiran els mecanismes necessaris perquè l'acord final sigui confirmat amb vot individual i secret de la militància del PSIB-PSOE. També s'organitzarà el seguiment del compliment dels acords subscrits i del seu grau d'execució a través dels òrgans pertinents i de la militància del partit.
- Reflotar el fòrum ciutadà d'avaluació i disseny de polítiques públiques en funcionament del 2007 al 2011, i altres mecanismes que permetin una participació activa de la ciutadania en la presa de decisions polítiques
- Es recuperaran altres organismes de participació ciutadana que també existien en l'anterior legislatura, particularment el Consell de la Joventut i el Consell Econòmic i Social.
- Totes les conselleries hauran de disposar d'un o més consells o comissions assessores formades per experts i representants de la societat civil.
- S'impulsaran els mecanismes de participació dels ajuntaments i de la relació multilateral de les Corporacions Locals amb el Govern Autonòmic, així com la institucionalització d'aquest tipus de reunions a nivell insular.
- Retornar als ajuntaments les competències i funcions i l'autonomia que els ha estat furtada per la legislació del Partit Popular, perquè és imprescindible retornar la proximitat dels serveis públics als ciutadans, especialment els serveis socials, igualment, cal introduir el recolzament i la dignificació de la figura del regidor d'Ajuntament.
- Realitzar la modificació de la Llei de Bases de Règim Local (de l'any 1985) per incorporar la sistemàtica i els mínims de participació de la ciutadania en la presa de decisions relatives a:
  - Canvis urbanístics
  - Pressupostos d'inversions
  - Modificació significativa dels impostos taxa i preus públics
  - Privatitzacions de serveis
  - Alienació de patrimoni públic
- Realitzar els canvis normatius a nivell autonòmic i d'ens locals perquè incorporin la consulta obligatòria/preceptiva/vinculant o no vinculant, a entitats més representatives, CES, col·legis professionals, associacions cíviqes i/o a la ciutadania de forma individual i voluntària per referèndum o per les vies digitals de participació i presa en consideració de propostes, en els següents casos:

Govern i Parlament Autònomic:

- Elaboració dels avantprojectes de lleis que afectin a drets i serveis bàsics: sanitat, educació i dependència. Garantia de participació als debats.
  - Consulta obligada en la modificació significativa de lleis o beneficis tributaris
  - Obligatorietat de la presa en consideració de les posicions de la ciutadania a través d'ens representatius per a les decisions de repercussió o efectes a mitjà i llarg termini.
  - Regulació dels referèndums consultius i decisoris.
- Obligació d'aprovar, a l'inici del mandat, plans de govern quadriennal, per fer efectius els compromisos electorals.

Ens locals i Consells Insulars:

- Modificació significativa d'impostos, taxa i preus públics. Canvis significatius en els usos del sòl urbà, urbanitzable, rústic i protegit.
  - Alienació o cessió de patrimoni.
  - Privatitzacions de serveis i instal·lacions.
  - Regulació dels referèndum consultius i decisoris.
- Regulació efectiva de la presència, consulta i presa en consideració de les valoracions de les entitats representatives a nivell local i insular davant els òrgans de representació i gestió de les institucions: Alcaldia i presidència del Consell, Ple municipal i Ple del Consell.

Garantir la posada en marxa del Síndic de Greuges

El Síndic de Greuges, institució la missió de la qual per a la protecció i defensa dels drets fonamentals i de les llibertats públiques del ciutadà, així com pel control de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, s'ha percebut fins al moment com una mera figura teòrica a causa de les desavinences polítiques de diversa índole que han impedit el nomenament de la persona que s'ha d'encarregar d'aquestes responsabilitats. Resulta absolutament inqüestionable la necessitat d'instaurar aquesta figura en el sistema polític i institucional de les Illes Balears. És evident que el nomenament del Síndic de Greuges suposaria una important garantia per als ciutadans de les Illes Balears enfront d'una Administració gairebé totpoderosa. Sota la seva atenta mirada protectora i subjecta a l'escrutini quedaria l'activitat de tota autoritat, funcionari o persona que actuï a servei de l'administració balear. L'experiència comparada d'altres Comunitats Autònomes on ja estan en marxa figures d'aquest tipus demostra que els resultats de la seva implantació són certament satisfactoris, la qual cosa constitueix una prova de la seva eficàcia afegint a més la funció de defensar els usuaris dels serveis Socials.

Crida l'atenció que algunes lleis autonòmiques en matèria de drets invoquin aquesta figura per vetllar pel compliment, per part de les Administracions públiques, de les previsions establerts en aquestes normes. En concret es tracta de la Llei per a la Dona (12/2006) i la Llei integral de l'Atenció i dels drets de la infància i l'adolescència (17/2006). Aquesta última disposició preveu, fins i tot, la possibilitat de nomenar un defensor de la infància o l'adolescència adjunt a la Sindicatura de Greuges. Altres lleis han disposat la creació d'òrgans especials encarregats de la defensa de drets. És el cas del Defensor dels Usuaris del Sistema Sanitari Públic o fins i tot la del Defensor de la Ciutadania com a alt comissionat del Ple de l'Ajuntament de Palma per a la defensa dels drets i ciutadans de Palma. Potser valgui la pena avaluar l'agregació dels ens esmentats en la figura del Síndic de Greuges, i afegir-li també la funció de defensa dels usuaris de Serveis Socials.

Davant aquesta circumstància, és urgent la creació d'aquest defensor global de la ciutadania balear. En conseqüència, els interessos propis dels partits polítics s'han de supeditar a l'interès comú i general dels ciutadans, que exigeixen i demanden mecanismes polítics que permetin una major interacció amb els representants públics.

Per a això, un dels compromisos a aconseguir consisteix en promoure aquelles modificacions legals que siguin precises a l'efecte de garantir fórmules que permetin el nomenament del Síndic de Greuges, així com també a la referida a la implantació de sistemes rotatoris d'exercici del càrrec. Així mateix, sobre aquest tema s'han de tenir en compte les propostes concretes formulades per altres òrgans consultius com el Consell Econòmic i Social, el Consell Consultiu o la Sindicatura de Comptes.

Control de la contractació de sector públic

En el marc de les reformes institucionals cal introduir la instauració de tribunals administratius específics en matèria de contractació del sector públic que el seu objectiu seria garantir una resposta adequada i eficaç en el control dels aspectes jurídics en la contractació de les entitats públiques. Amb això s'aconseguiria:

- Que en un primer moment les impugnacions siguin resoltes per un òrgan administratiu de l'àmbit territorial balear. La conseqüent descongestió de la revisió jurisdiccional de determinades contractacions públiques.
- En l'actualitat, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears manté subscrit un conveni de col·laboració mitjançant el qual s'atribueix aquesta competència al Ministeri d'Hisenda i d'Administracions públiques; no obstant això es constata que aquesta solució no és la més adequada respecte a l'eficàcia de la pròpia administració i al respecte als interessos i drets dels ciutadans.
- Els esmentats tribunals, a més de proporcionar a l'administració un òrgan independent que controli la seva actuació, garantirien una major informació i transparència en matèria de contractació pública.
- Regular el Consell de Justícia de les Illes Balears

És necessari promoure la posada en marxa de la llei reguladora del Consell de Justícia de les Illes Balears amb la finalitat de garantir una veu pròpia que garanteixi que les necessitats en Justícia es vegin satisfetes. Es tracta d'un escenari crucial en el qual els drets dels ciutadans s'han de poder exercitar amb plena convicció i confiança.

En aquest sentit, s'ha de configurar com un compromís ineludible instar al desenvolupament de la Llei orgànica del Poder Judicial pel que fa als consells territorials, la finalitat dels quals ha de ser la d'apropar al conjunt dels ciutadans la presa de decisions en l'àmbit judicial en uns moments en els quals l'exercici dels seus drets i la preservació de les seves llibertats s'ha tornat especialment difícil.

Amb això s'aconseguirà, a més, que els criteris propis derivats de la insularitat del nostre territori siguin presos en consideració en els processos de distribució territorial dels tribunals de justícia.

Major control de la despesa pública

Un altre aspecte substancial que els socialistes hem d'emprendre a les Illes Balears consisteix en un adequat control de la despesa pública de les entitats que conformen el sector públic de la Comunitat Autònoma (entitats públiques empresarials, organismes autònoms, consorcis i fundacions

públiques) orientats a garantir una millor i correcta administració que no ha de passar – com així ha ocorregut amb el Govern Bauzá – per la supressió i eliminació, sense més, d'algunes d'aquestes entitats que formen el sector públic.

Des del Govern Antich (2007-2011) comptem amb una Llei de bona Administració i Bon Govern així com una Llei del Sector Públic Instrumental, dos avanços sense precedents en la transparència i l'ètica política. No obstant això, el PP ha frenat el seu desenvolupament davant la qual cosa resulta imprescindible que els objectius legislatius es materialitzin en actuacions concretes i executives

Un primer pas és la creació d'una oficina independent que promogui les bones pràctiques i els protocols de transparència de forma transversal a totes les conselleries i que disposi de facultats fiscalitzadores i sancionadores davant el seu incompliment

En paral·lel s'haurien de dotar de major importància els paràmetres de compliment de la normativa de transparència en les anàlisis del Síndic de Comptes perquè aquesta institució asseguri aquest compliment i, sobretot, perquè actualitzi de forma constant els protocols que garanteixen un efectiu i real control material. Aquesta sindicatura tindria potestat per actuar amb mesures correctores disciplinàries en els casos de reiterats incompliments per part de les entitats públiques.

Nou model audiovisual públic

IB3 va néixer durant el darrer Govern Matas i, llavors com ara, la utilització partidista de la Radio Televisió Pública va conduir al descrèdit de l'Ens. Sols a finals de la legislatura 2007-2011 es van posar les bases del que hauria de ser un model audiovisual públic, on es complís estrictament amb la funció de servei públic, garantint el dret a una informació veraç i plural, que defensés la cultura, la llegua i la identitat de les Illes Balears, que fos motor d'un sector audiovisual propi.

Aquests aspectes estaven continguts a la llei d'IB3 que el PP va incomplir tot just arribar al Govern.

Actualment la credibilitat i fins i tot la utilitat pública d'IB3 es posen en dubte, i per això cal que facem públic el debat de replantejar el model de Radiotelevisió que ha representat IB3 fins ara.

Aquest objectiu, es pot assolir amb una profunda reforma de l'Ens públic actual o fins i tot dissolent aquest i començant de nou. En tot cas, l'objectiu últim ha de ser una Radiotelevisió pública basada en:

- Una xarxa territorial insular, realment arrelada a cada una de les illes.
- El dret a una informació veraç i plural estigui efectivament garantit.

Aquesta nova Radiotelevisió ha de ser controlada pel Consell Audiovisual de les Illes Balears, a més del Parlament de les Illes Balears, i dirigida per un Consell de Direcció on la composició plural i professional estigui garantida per llei.

Un model audiovisual on es difongui el patrimoni, la identitat, i la cultura de les Illes Balears, a més de la llengua catalana, pròpia de les Illes, i que dediqui la major part del seu pressupost a la producció pròpia, com a suport del sector audiovisual.

Compromís en defensa de la laïcitat

Els i les socialistes ens reafirmam en el nostre compromís en defensa de la laïcitat, entesa com un exercici de neutralitat i llibertat en les relacions entre allò públic i el fet religiós, entre l'Estat i les diverses Confessions i sempre sota el màxim respecte a l'exercici individual amb què cada ciutadà vulgui exercir la seva fe o l'absència d'aquesta.

Laïcitat que troba una de les seves màximes expressions en el compromís del Partit Socialista per avançar vers una nova Llei d'Igualtat i Llibertat Religiosa i de Consciència, que superi l'actual marc de relacions entre l'Estat i les diferents religions reconegudes en el nostre país.

Canvis legislatius que han de venir acompanyats també d'actuacions polítiques a les nostres Illes que ens permetin plasmar en accions concretes aquests valors que són propis del nostre partit.

Per tot això, es presenten les següents propostes d'aplicació d'aquesta reflexió als corresponents àmbits institucionals de les Illes Balears:

- Suprimir tot tipus de simbologia religiosa en els actes oficials i en els espais de titularitat pública que depenguin de les Administracions incloses dins l'àmbit territorial de les Illes Balears. A més, les Administracions Públiques no promouran ritus ni celebracions religioses de cap mena. El laïcisme ha de garantir la separació de l'esfera religiosa dintre de l'àmbit públic que encara perviu en espais i pràctiques de les institucions. Per això, s'ha de promoure, de manera progressiva, la desaparició de símbols religiosos en els edificis públics tot i que, per les singularitats de l'espai (patrimoni historicoartístic, declaració BIC, informe previ de l'organisme competent en matèria de patrimoni que així ho aconselli, etc.) es podran preservar determinats símbols que, amb la seva eliminació, distorsionarien la interpretació i integritat històrica del llegat material y/o immaterial.
- Els actes públics i institucionals oficials seran exclusivament civils i sense connotacions religioses.
- Cap autoritat pública o funcionari participarà, en qualitat de tal, en actes de natura religiosa. No obstant això, en aquells actes en els que, pel seu caràcter o arrelament cultural s'integrin en el conjunt de tradicions pròpies de la institució a la qual es representa, i per evitar-ne la distorsió d'aquest mateix caràcter històric o tradicional, es podrà assistir voluntàriament sempre i quan es respecti la llibertat individual de decisió i de consciència. Per a la resta de cerimònies, els representants públics podran exercir la seva llibertat de consciència en la participació en actes religiosos tot i que no formaran part de cap tipus d'obligació ni responsabilitat intrínseca del seu càrrec i ho faran sempre a títol personal, com a part del seu àmbit privat i fora del protocol de la pròpia institució pública.

- Els representants de les institucions públiques, membres electes i el personal al servei de l'Administració no mostraran, en l'exercici del seu càrrec o de les seves funcions, cap gest de submissió o veneració de persones o imatges religioses (tals com genuflexions, inclinacions, besades d'anells, etc.). Tampoc s'empraran, amb la mateixa intencionalitat de veneració vers elements o personalitats religioses, els símbols propis de l'Estat, la Comunitat Autònoma, el Municipi o qualsevol altre que identifiqui a la pluralitat del col·lectiu ciutadà.
- Els reglaments institucionals d'honors i protocols i dels seus ens públics s'adequaran a la "no confessionalitat de l'Estat", que ampara l'article 16.3 de la Constitució espanyola.
- Els representants eclesíastics de les confessions religioses no seran convidats a actes institucionals i tampoc seran considerats autoritat pública.
- Queden suprimits tots els honors o vots públics a advocacions, sants, imatges o simbologia representativa religiosa tals com condecoracions, nomenaments de batles i batlesses perpètuas, etc.
- Les institucions i els seus membres tampoc s'encomanaran al santoral, imatges o rituals religiosos.
- No es donarà ni facilitarà sòl públic ni locals, ni es concedirà finançament públic o exempcions fiscals municipals per a la instal·lació d'infraestructures o realització d'activitats a cap confessió o institució religiosa sols pel fet de ser-ho. Se'ls considerarà dintre del mateix règim i se'ls aplicarà la mateixa normativa que a la resta d'associacions sense afany de lucre de l'àmbit privat per a totes les qüestions abans esmentades.
- Igualment, les confessions religioses estaran obligades a pagar tots els impostos municipals, inclòs el de Béns Immobles (IBI) que es derivin de la seva activitat.
- Els ajuntaments elaboraran un cens públic de les propietats de l'Església catòlica i de la resta de confessions que estan exemptes de pagar l'IBI, tant de centres de culte, com altres activitats mercantils o socials. També, en el seu cas, s'elaborarà un cens de les propietats rústiques i urbanes de les que s'hagi apropiat l'Església catòlica mitjançant el sistema de la immatriculació. També s'elaborarà un cens d'altres entitats públiques o privades que estiguin exemptes de pagament de l'IBI.
- En períodes electorals, sols es facilitaran o s'adequaran espais lliures de simbologia religiosa per a l'exercici democràtic de la votació.
- Els poders públics vetllaran per la laïcitat dels ensenyaments impartits en els itineraris oficials, dintre dels centres educatius de titularitat pública i dels privats sostinguts per fons públics, amb la finalitat d'evitar qualsevol interferència en els objectius educatius de conviccions particulars religioses, filosòfiques i ideològiques. Això suposa la retirada de simbologia religiosa i la prohibició de la celebració o participació en actes religiosos així com l'adoctrinament de l'alumnat en una confessió determinada.
- Per tal de garantir el dret universal i igualitari a l'educació i d'acord amb les finalitats que li són pròpies, l'Escola ha d'educar sense dogmes, en coneixements científics i universals, en valors humanistes i cívics, en el respecte als drets humans, a l'assumpció de la diferència i de la diversitat, sobre la base de la igualtat

en dignitat i drets, en els principis ètics i democràtics que són comuns. D'aquí que li sigui consubstancial el seu caràcter laic.

- En conseqüència, la religió, en les seves formes confessionals, ha de sortir del currículum i l'àmbit escolar amb la finalitat de respectar els drets de tota la comunitat educativa, sense discriminació ni privilegi, evitant així tot tipus de segregació per raons d'idees o creences.

*el **canvi***
segur